ſuper vos ira furoris Domini, antequam veniat ſuper vos dies indignationis Domini.

3. Quærite Dominum omnes manſueti terræ, qui iudicium eius eſtis operati: quærite iuſtum, quærite manſuetum: ſi quomodo abſcondamini in die furoris Domini.

4. Quia Gaza deſtructa erit, & Aſcalon in deſertum, Azotum in meridie ejicient, & Accaron eradicabitur.

5. Væ qui habitatis funiculum maris, gens perditorum: verbum Domini ſuper vos Chanaan terra Philiſthinorum, & diſperdam te, ita ut non ſit inhabitator.

6. Et erit funiculus maris requies paſtorum, & caulæ pécorum:

7. & erit funiculus eius, qui remanſerit de domo Iuda: ibi paſcentur, in domibus Aſcalonis ad veſperam requieſcent: quia viſitabit eos Dominus Deus eorum, & avertet captivitatem eorum.

8. Audivi opprobrium Moab, & blaſphemias filiorum Ammon: quæ exprobraverunt populo meo, & magnificati ſunt ſuper terminos eorum.

9. Propterea vivo ego, dicit Dominus exercituum Deus Iſraël, quia Moab ut Sódoma erit, & filii Ammon quaſi Gomorrha, ſiccitas ſpinarum, & acervi ſalis, & deſertum uſque in æternum: reliquiæ populi mei diripient eos, & reſidui gentis meæ poſſidebunt illos.

10. Hoc eis eveniet pro ſuperbia ſua: quia blaſphemaverunt, & magnificati ſunt ſuper populum Domini exercituum.

11. Horribilis Dominus ſuper eos, & attenuabit omnes deos terræ: & adorabunt eum viri de loco ſuo, omnes inſulæ Gentium.

12. Sed & vos Æthiopes interfecti gladio meo éritis.

13. Et extendet manum ſuam ſuper Aquilonem, & perdet Aſſur: & ponet ſpecioſam in ſolitudinem, & in ínvium, & quaſi deſertum.

** Iſai. 34. 11.* 14. * Et accubabunt in medio eius greges, omnes beſtiæ Gentium: & onocrótalus, & ericius in liminibus eius morabuntur: vox cantantis in feneſtra, corvus in ſuperliminari, quoniam attenuabo robur eius.

15. Hæc eſt civitas glorioſa hábitans in confidentia: quæ dicebat in corde ſuo: Ego ſum, & extra me non eſt alia ampliùs: quomodo facta eſt in deſertum cubíle beſtiæ? omnis, qui tranſit per eam, ſibilabit, & movebit manum ſuam.

CAPUT III.

Arguit Ieruſalem, & præcipuè rectores eius, quibus minatur celerem Dei vindictam, quòd neque beneficiis neque flagellis ſint ad ipſum converſi: de felicitate novæ legis, ac multiplicatione credentium: pœnáque iniquorum prædicitur.

1. VÆ provocatrix, & redempta civitas, columba.

2. Non audivit vocem, & non ſuſcepit diſciplinam: in Domino non eſt confiſa, ad Deum ſuum non appropinquavit.

3. * Principes eius in medio eius quaſi leones rugientes: iudices eius lupi veſpere, non relinquebant in manè. ** Ezech. 22. 27. Mich. 3. 11.*

4. Prophetæ eius veſani, viri infideles: ſacerdotes eius polluerunt ſanctum, iniuſtè egerunt contra legem.

5. Dominus iuſtus in medio eius non faciet iniquitatem: manè manè iudicium ſuum dabit in lucem, & non abſcondetur: neſcivit autem iniquus confuſionem.

6. Diſperdidi Gentes, & diſsipati ſunt anguli earum: deſertas feci vias eorum, dum non eſt qui tranſeat: deſolatæ ſunt civitates eorum, non remanente viro, neque ullo habitatore.

7. Dixi: Attamen timebis me, ſuſcipies diſciplinam: & non peribit habitaculum eius propter omnia, in quibus viſitavi eam: verúmtamen diluculo ſurgentes corruperunt omnes cogitationes ſuas.

8. Quapropter expécta me, dicit Dominus, in die reſurrectionis meæ in futurum, quia iudicium meum ut congregem Gentes, & colligam regna: & effundam ſuper eos indignationem meam, omnem iram furoris mei: * in igne enim zeli mei devorabitur omnis terra. ** Supr. 1. 18.*

9. Quia tunc reddam populis labium electum, ut invocent omnes in nomine Domini, & ſerviant ei humero uno.

10. Ultra flumina Æthiopiæ, indè ſupplices mei, filii diſperſorum meorum deferent munus mihi.

11. In die illa non confundêris ſuper cunctis adinventionibus tuis, quibus prævaricata es in me: quia tunc auferam de medio tui magniloquos ſuperbiæ tuæ, & non adjicies exaltari ampliùs in monte ſancto meo.

12. Et derelinquam in medio tui populum pauperem, & egenum: & ſperabunt in nomine Domini.

13. Reliquiæ Iſraël non facient iniquitatem, nec loquentur mendacium, & non

invenietur in ore eorum lingua doloſa: quoniam ipſi paſcentur, & accubabunt, & non erit qui exterreat.

14. Lauda filia Sion: iubila Iſraël: lætare, & exulta in omni corde filia Ieruſalem.

15. Abſtulit Dominus iudicium tuum, avertit inimicos tuos: rex Iſraël Dominus in medio tui, non timebis malum ultra.

16. In die illa dicetur Ieruſalem: Noli timere: Sion, non diſſolvantur manus tuæ.

17. Dominus Deus tuus in medio tui fortis, ipſe ſalvabit: gaudebit ſuper te in lætitia, ſilebit in dilectione ſua, exultabit ſuper te in laude.

18. Nugas, qui à lege receſſerant, congregabo, quia ex te erant: ut non ultra habeas ſuper eis opprobrium.

19. Ecce ego interficiam omnes, qui afflixerunt te in tempore illo: & ſalvabo claudicantem: & eam, quæ eiecta fuerat, congregabo: & ponam eos in laudem, & in nomen, in omni terra confuſionis eorum.

20. In tempore illo, quo adducam vos: & in tempore, quo congregabo vos: dabo enim vos in nomen, & in laudem omnibus populis terræ, cùm convertero captivitatem veſtram coram oculis veſtris, dicit Dominus.

PROPHETIA AGGÆI.

AGGÆUS, feſtivus exponitur, ait Hieronymus. Huius maximè hortatu inſtauratum eſt templum. Apparet autem eum non tantùm vitæ innocentiâ, ſed etiam magno ſpiritu fuiſſe, qui adversùs potentiſsimi Perſarum Monarchæ edictum, & Samaritanorum, aliorúmque populorum vexationes, inſtiterit operi. Caſtigatis autem frivolis excuſationibus Iudæorum de fabrica templi diutius differenda, principi Zorobabeli fabricam reſumenti promittit Meſsiam ex eius ſtirpe naſciturum, oſtendítque utcumque ſtructura hæc ſit cum altera priore non comparanda, gloriâ tamen maiori potituram, præſentiâ, doctrinâ, & miraculis Chriſti, de cuius regno prophetiam ſubnectit.

CAPUT PRIMUM.

Quo tempore prophetaverit Aggæus: qui increpat Iudæos, quòd neglectâ domo Dei propria ædificia curarent: ob quam cauſam dicit illis immiſſam à Deo ſterilitatem: eóque tempore dux Zorobabel & Ieſus ſacerdos magnus unà cum populo excitati, incipiunt ædificare domum Dei.

*1. Eſd. 5. 1. * Hyſtaſpis filij Anno M. 3484. deſinente. Ant. æram Chr. 520.* 1. IN anno ſecundo Darij * regis, in menſe ſexto, in die una menſis, factum eſt verbum Domini in manu Aggæi prophetæ ad Zorobabel filium Salathiel, ducem Iuda, & ad Ieſum, filium Ioſedec, ſacerdotem magnum, dicens:

2. Hæc ait Dominus exercituum, dicens: Populus iſte dicit: Nondum venit tempus domûs Domini ædificandæ.

3. Et factum eſt verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, dicens:

4. Numquid tempus vobis eſt ut habitetis in domibus laqueatis, & domus iſta deſerta?

5. Et nunc hæc dicit Dominus exercituum: Ponite corda veſtra ſuper vias veſtras.

6. * Seminaſtis multum, & intuliſtis parum: comediſtis, & non eſtis ſatiati: bibiſtis, & non eſtis inebriati: operuiſtis vos, & non eſtis calefacti: & qui mercedes congregavit, miſit eas in ſacculum pertuſum. ** Deut. 28. 38. Mich. 6. 15.*

7. Hæc dicit Dominus exercituum: Ponite corda veſtra ſuper vias veſtras:

8. aſcendite in montem, portate ligna, & ædificate domum: & acceptabilis mihi erit, & glorificabor, dicit Dominus.

9. Reſpexiſtis ad amplius, & ecce factum eſt minus: & intuliſtis in domum, & exufflavi illud: quam ob cauſam, dicit Dominus exercituum? quia domus mea deſerta eſt, & vos feſtinatis unuſquiſque in domum ſuam.

10. Propter hoc ſuper vos prohibiti ſunt cæli ne darent rorem, & terra prohibita eſt ne daret germen ſuum:

11. & vocavi ſiccitatem ſuper terram, & ſuper montes, & ſuper triticum, & ſuper vinum, & ſuper oleum, & quæcumque profert humus, & ſuper homines, & ſuper iumenta, & ſuper omnem laborem manuum.

12. Et audivit Zorobabel filius Salathiel, & Ieſus filius Ioſedec ſacerdos magnus, & omnes reliquiæ populi vocem Domini Dei ſui, & verba Aggæi prophetæ, ſicut miſit

eum Dominus Deus eorum ad eos : & timuit populus à facie Domini.

13. Et dixit Aggæus nuncius Domini de nunciis Domini, populo dicens : Ego vobiſcum ſum, dicit Dominus.

14. Et ſuſcitavit Dominus ſpiritum Zorobabel filij Salathiel, ducis Iuda, & ſpiritum Ieſu filij Ioſedec ſacerdotis magni, & ſpiritum reliquorum de omni populo: & ingreſſi ſunt, & faciebant opus in domo Domini exercituum Dei ſui.

CAPUT II.

Etſi templum reædificatum nihil videatur priori collatum : poſteà tamen veniente Meſſiâ, replebitur gloriâ maiori, quàm fuerit prioris templi : & ſicut Iudæi ob neglectam templi reædificationem facti fuerant immundi coram Deo, ipſorúmque ſacrificia & ſterilitas adducta ; ita poſt incœptam reædificationem omnia ipſis facta ſunt proſpera.

Hic ℣. 1. ſuperiori capite connectendus eſſet.

1. IN die vigeſima & quarta menſis, in ſexto menſe, in anno ſecundo Darij regis.

* Ann. M. 3485. ineunte. Ante æram Chr. 519.

2. In ſeptimo * menſe, vigeſimâ & prima menſis, factum eſt verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, dicens:

3. Lóquere ad Zorobabel filium Salathiel, ducem Iuda, & ad Ieſum filium Ioſedec ſacerdotem magnum, & ad reliquos populi, dicens:

* Anno ante hunc 69. deſtructam.

4. Quis in vobis eſt derelictus, qui vidit domum iſtam * in gloria ſua prima? & quid vos videtis hanc nunc? numquid non ita eſt, quaſi non ſit in oculis veſtris?

5. Et nunc confortare Zorobabel, dicit Dominus : & confortare Ieſu fili Ioſedec ſacerdos magne, & confortare omnis populus terræ, dicit Dominus exercituum: & facite (quoniam ego vobiſcum ſum, dicit Dominus exercituum)

6. verbum quod pépigi vobiſcum cùm egrederemini de Terra Ægypti : & ſpiritus meus erit in medio veſtrûm, nolite timere.

* *Hebr.* 12. 26.

7. Quia hæc dicit Dominus exercituum: * Adhuc unum modicum eſt, & ego commovebo cælum, & terram, & mare, & aridam.

* IESUS CHRISTUS anno poſt hunc 516. naſciturus.

8. Et movebo omnes Gentes : ET VENIET DESIDERATUS cunctis Gentibus : * & implebo domum iſtam gloriâ, dicit Dominus exercituum.

9. Meum eſt argentum, & meum eſt aurum, dicit Dominus exercituum.

10. Magna erit gloria domûs iſtius noviſſimæ plus quàm primæ, dicit Dominus exercituum : & in loco iſto dabo pacem, dicit Dominus exercituum.

11. In vigeſima & quarta noni menſis, in anno ſecundo Darij regis, factum eſt verbum Domini ad Aggæum prophetam, dicens:

12. Hæc dicit Dominus exercituum: Interroga ſacerdotes legem, dicens:

13. Si tulerit homo carnem ſanctificatam in ora veſtimenti ſui, & tetigerit de ſummitate eius panem, aut pulmentum, aut vinum, aut oleum, aut omnem cibum : numquid ſanctificabitur? Reſpondentes autem ſacerdotes, dixerunt : Non.

14. Et dixit Aggæus : Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his, numquid contaminabitur? Et reſponderunt ſacerdotes, & dixerunt : Contaminabitur.

15. Et reſpondit Aggæus, & dixit : Sic populus iſte, & ſic gens iſta ante faciem meam, dicit Dominus, & ſic omne opus manuum eorum : & omnia quæ obtulerunt ibi, contaminata erunt.

16. Et nunc ponite corda veſtra à die hac & ſupra, antequam poneretur lapis ſuper lapidem in templo Domini.

17. Cùm accederetis ad acervum viginti modiorum, & fierent decem : & intraretis ad torcúlar, ut exprimeretis quinquaginta lagenas, & fiebant viginti.

18. * Percuſſi vos vento urente, & aurugine, & grandine omnia opera manuum veſtrarum : & non fuit in vobis, qui reverteretur ad me, dicit Dominus. * *Amos* 4. 9.

19. Ponite corda veſtra ex die iſta, & in futurum, à die vigeſima & quarta noni menſis : à die, quâ fundamenta iacta ſunt templi Domini, ponite ſuper cor veſtrum.

20. Numquid iam ſemen in germine eſt: & adhuc vinea, & ficus, & malogranatum, & lignum olivæ non floruit? ex die iſta benedicam.

21. Et factum eſt verbum Domini ſecundò ad Aggæum in vigeſima & quarta menſis *, dicens: * Noni ut ſup. ℣. 11. Eodem anno M. 3485.

22. Lóquere ad Zorobabel ducem Iuda, dicens: Ego movebo cælum pariter & terram.

23. Et ſubvertam ſolium regnorum, & conteram fortitudinem regni Gentium : & ſubvertam quadrigam, & aſcenſorem eius : & deſcendent equi, & aſcenſores eorum : vir in gladio fratris ſui.

24. In die illa, dicit Dominus exercituum, aſſumam te * Zorobabel fili Salathiel ſerve meus, dicit Dominus : & ponam te quaſi ſignaculum, quia te elegi, dicit Dominus exercituum. * *Eccli.* 49. 13.

PRO-

PROPHETIA ZACHARIÆ.

ZACHARIAS Aggæo æqualis, unà cum ipſo urget templi Ieroſolymitani inſtaurationem, ſimulque monet Iudæos ne idôla & vitia maiorum imitentur, quorum viderunt acerbam punitionem per excidium & captivitatem. Typis maximè & ænigmatibus abundat, quibus prophetat varia Iudæis eventura uſque ad Chriſtum; maximè quatuor Monarchiarum ſucceſſiones, quæ deſinent in regnum Chriſti, cuius vitam & paſſionem penè inſtar Evangeliſtæ recenſet.

CAPUT PRIMUM.

Quo tempore Zacharias prophetaverit : qui hortatur populum ad reſipiſcentiam, ne imitentur patres ſuos, qui prophetas contemnentes puniti ſunt : duplici figurâ oſtendit Dominus ſe puniturum Gentes quæ populum ſuum afflixerant; hunc autem in Ieruſalem revocandum, in qua ædificabitur ipſi Domino templum.

Anno M. 3485. Ant. Chr. 519.

1. IN menſe octavo in anno ſecundo Darij regis, factum eſt verbum Domini ad Zachariam, filium Barachiæ filij Addo, prophetam, dicens:

2. Iratus eſt Dominus ſuper patres veſtros iracundiâ.

* *Iſai.* 21. 12. & 31. 6. & 45. 22. *Ier.* 3. 12. *Ezech.* 18. 30. & 33. 11. *Oſée* 14. 2. *Ioël.* 2. 12. *Malach.* 3. 7.

3. Et dices ad eos : Hæc dicit Dominus exercituum : * Convertimini ad me, ait Dominus exercituum : & convertar ad vos, dicit Dominus exercituum.

4. Ne ſitis ſicut patres veſtri, ad quos clamabant prophetæ priores, dicentes: Hæc dicit Dominus exercituum : Convertimini de viis veſtris malis, & de cogitationibus veſtris peſſimis : & non audierunt, neque attenderunt ad me, dicit Dominus.

5. Patres veſtri ubi ſunt? & prophetæ numquid in ſempiternum vivent?

6. Verúmtamen verba mea, & legitima mea, quæ mandavi ſervis meis prophetis, numquid non comprehenderunt patres veſtros, & converſi ſunt, & dixerunt : Sicut cogitavit Dominus exercituum facere nobis ſecundùm vias noſtras, & ſecundùm adinventiones noſtras fecit nobis.

7. In die vigeſima & quarta undecimi menſis Sabath, in anno ſecundo Darij, factum eſt verbum Domini ad Zachariam filium Barachiæ, filij Addo, prophetam, dicens:

8. Vidi per noctem, & ecce vir aſcendens ſuper equum rufum, & ipſe ſtabat inter myrteta, quæ erant in profundo: & poſt eum equi rufi, varii, & albi.

9. Et dixi : Quid ſunt iſti, Domine mi? & dixit ad me Angelus, qui loquebatur in me : Ego oſtendam tibi quid ſint hæc.

10. Et reſpondit vir, qui ſtabat inter myrteta, & dixit : Iſti ſunt, quos miſit Dominus ut perambulent terram.

11. Et reſponderunt Angelo Domini, qui ſtabat inter myrteta, & dixerunt : Perambulavimus terram, & ecce omnis terra habitatur, & quieſcit.

12. Et reſpondit Angelus Domini, & dixit : Domine exercituum uſquequo tu non miſereberis Ieruſalem, & urbium Iuda, quibus iratus es? Iſte iam ſeptuageſimus annus eſt †.

† A cœptâ extremâ Hieroſolymit. obſidione per Nabuchodonoſor, anno M. 3415. *V. Ierem.* 34. 1. *cum Ezech.* 5. 12.

13. Et reſpondit Dominus angelo, qui loquebatur in me verba bona, verba conſolatoria.

14. Et dixit ad me angelus, qui loquebatur in me : Clama, dicens : Hæc dicit Dominus exercituum : * Zelatus ſum Ieruſalem, & Sion zelo magno. * *Infr.* 8. 2.

15. Et irâ magnâ ego iraſcor ſuper gentes opulentas : quia ego iratus ſum parum, ipſi verò adiuverunt in malum.

16. Propterea hæc dicit Dominus : Revertar ad Ieruſalem in miſericordiis : & domus mea ædificabitur in ea, ait Dominus exercituum : & perpendiculum extendetur ſuper Ieruſalem.

17. Adhuc, clama dicens : Hæc dicit Dominus exercituum : Adhuc affluent civitates meæ bonis : & conſolabitur adhuc Dominus Sion, & eliget adhuc Ieruſalem.

18. Et levavi oculos meos, & vidi : & ecce quatuor cornua.

19. Et dixi ad angelum, qui loquebatur in me : Quid ſunt hæc? & dixit ad me : Hæc ſunt cornua, quæ ventilaverunt Iudam, & Iſraël, & Ieruſalem.

20. Et oſtendit mihi Dominus quatuor fabros.

21. Et dixi : Quid iſti veniunt facere? Qui ait, dicens : Hæc ſunt cornua, quæ ventilaverunt Iudam per ſingulos viros, & nemo eorum levavit caput ſuum : & venerunt iſti deterrere ea, ut dejiciant cornua gentium, quæ levaverunt cornu ſuper terram Iuda ut diſpergerent eam.

 CA-